

Warszawa, 29 listopada 2001 r.

Opinia prawna
w sprawie pytania prawnego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy,
skierowanego do Trybunału Konstytucyjnego (sygn. akt P.15/01)

Stosownie do zlecenia z dnia 20 listopada 2001 r. uprzejmie przedstawiam następującą opinię w sprawie pytania prawnego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy, sformułowanego w postanowieniu z dnia 8 października 2001 r. sygn. akt VIII Ng 527/01.

Sąd Rejonowy zwraca się z pytaniem, czy zgodne są z art. 45 ust. 1 Konstytucji przepisy:

- 1) art. 503 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. nr 43, poz. 296 z późn. zm.), ustanawiający obowiązek wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty na formularzu urzędowym oraz
- 2) art. 130¹ § 1 Kodeksu postępowania cywilnego, w zakresie określającym skutki niedopełnienia tego obowiązku.

Zdaniem Sądu Rejonowego, art. 503 § 2 Kpc nakłada na stronę, która zamierza zaskarżyć nakaz zapłaty (wydany na skutek pozwu wniesionego na urzędowym formularzu), obowiązek ograniczający jej konstytucyjne prawo do sądu. Dotyczy to obowiązku wniesienia sprzeciwu **na bezbłędnie wypełnionym formularzu** (podkr. W.P.). W przeciwnym razie sąd odrzuci sprzeciw bez wzywania strony do usunięcia błędów lub braków w określonym terminie, co będzie zgodne z dyspozycją art. 130¹ § 1 Kpc.

Wątpliwości Sądu Rejonowego są uzasadnione. Obowiązek wniesienia ewentualnego sprzeciwu od nakazu zapłaty **na urzędowym formularzu** w wypadku, gdy na takim formularzu został wniesiony pozew, niewątpliwie powoduje pogorszenie sytuacji prawnej pozwanego. Trafne jest spostrzeżenie Sądu, że strona, która pragnie zaskarżyć nakaz zapłaty, musi najpierw zaopatrzyć się w urzędowy formularz, a następnie prawidłowo, to znaczy bez błędów i luk wypełnić go. Ta druga czynność nierzadko może stwarzać znaczne trudności dla osób nie legitymujących się wykształceniem prawniczym. Przejawem owych trudności mogą być właśnie braki

lub błędy w wypełnieniu formularza, które w konsekwencji spowodują odrzucenie sprzeciwu przez sąd. Zgodnie bowiem z wyraźną dyspozycją art. 130¹ § 1 Kpc, sprzeciw od nakazu zapłaty sąd odrzuca, jeżeli to pismo procesowe – stosownie do przepisu art. 503 § 2 Kpc – powinno było być, a nie zostało wniesione na formularzu urzędowym lub formularz został nieprawidłowo wypełniony.

Niezachowanie wymagań określonych w art. 503 § 2 Kpc powoduje ten skutek, że strona, w stosunku do której sąd wydał nakaz zapłaty, jest pozbawiona prawnej możliwości obrony swoich interesów w postępowaniu sądowym. Postanowienie sądu o odrzuceniu sprzeciwu od nakazu zapłaty jest bowiem decyzją kończącą postępowanie w sprawie.

Należy zatem stwierdzić, że rozwiązania przyjęte w art. art. 130¹ § 1 Kpc, zdanie drugie oraz art. 503 § 2 Kpc ograniczają prawo do sądu wyrażone w art. 45 ust. 1 Konstytucji, a rozumiane jako m. in. prawo do merytorycznego rozpatrzenia przez ten organ argumentów i dowodów przedstawionych przez stronę postępowania sądowego. Nadto dyspozycja art. 130¹ § 1, zdanie drugie Kpc narusza istotę konstytucyjnego prawa do sądu, a więc nie respektuje zakazu sformułowanego w art. 31 ust. 3, zdanie drugie, ustawy zasadniczej.

Wypada również przypomnieć, że konstytucyjne prawo strony do zaskarżania orzeczeń wydanych w pierwszej instancji (art. 78 Konstytucji) może być ograniczone tylko w wypadkach wyjątkowych określonych w ustawie. **Jednakże przesłanką ograniczenia wynikającego z kwestionowanych przepisów, moim zdaniem nie mogą być tylko i wyłącznie braki i błędy w wypełnianiu obowiązujących formularzy.**

Treść art. 130¹ § 1 i art. 503 § 2 Kpc nie pozostawia, wątpliwości, że ta właśnie przesłanka ma uzasadniać zamknięcie dalszej drogi sądowej adresatom nakazu zapłaty, którzy wnosząc sprzeciw nie dopełnili warunków formalnych określonych w tych przepisach. Obligatoryjne odrzucenie przez sąd sprzeciwu od nakazu zapłaty w tego rodzaju przypadkach jest „sankcją” zbyt ostrą, pozostającą w wyraźnej dysproporcji do charakteru „zawinienia” strony.

W ocenie przepisów budzących wątpliwości Sądu Rejonowego należy mieć na względzie także dyspozycję art. 77 ust. 2 Konstytucji, zgodnie z którą ustawa nie może zamykać drogi sądowej dochodzenia naruszonych wolności lub praw. Dotyczy to, rzecz oczywista, obu stron postępowania sądowego: powoda, jak i pozwanego. **W opiniowanym przypadku droga ta została zamknięta dla pozwanego, który**

wniósł nieprawidłowo wypełniony sprzeciw od nakazu zapłaty. Uzasadniony jest pogląd, że art. 130¹ § 1 Kpc pozostaje także w opozycji także do postanowienia art. 77 ust. 2 ustawy zasadniczej.

Ocena konstytucyjności art. 130¹ § 1 Kpc została szerzej przedstawiona w opinii prawnej BSE z dnia 27 sierpnia 2001 r. sygn. akt P.9/01.

Sporządził: Witold Pawełko